

El nom del segon dia de la setmana, *dimarts* (pron. *dima*[rts]) (< llat. DIES MARTIS ‘dia de Mart’), tot i ser l’única forma normativa, sols és viva en una localitat (121) (i sota la var. *marts* 94, en àrea de frontera); en altres punts s’ha substituït la [t] per una altra oclusiva, [k] (70, 88, 92, 96, com *cards* < *cares*), o, a la frontera ponentina, [-ts] s’ha interdentalitzat com fa l’aragonès (*dimar*[θ] 108). A partir de l’articulació *dima*[rts], dos resultats es reparteixen la major part del domini: *dima*[rs] i *dima*[ts]. El primer, estès pel cat. or. i part extrema nord del cat. nord-occ., ha sofert de bona hora una desafricació amb pèrdua de la dental; trobem la var. en Jaume I, Lluïl, Muntaner i continua en els diccionaris de Torra (1640), Lacavalleria (1696), Esteve *et al.* (1803); notem les var. *mars* 87 (< *marts* < llat. MARTIS; *martes* 100 ← cast.) i *dimals* 85, amb el lambdacisme propi de l’alg. L’altre resultat, *dimats* (var. *dimatx*, amb palatalització moderna de la -s), propi del cat. occ. (i també de part de

l’oriental), s’explica per haver-s’hi mantingut més temps la dental (*dimarts* es troba en el *Tirant* i en els *Eiximplis*), i aquesta forta tensió articulatòria hauria facilitat l’absorció de la ròtica, com ha passat en el val. *facadura* < *farcedura*, o en el dial. *cats* < *cards*; la raó per la qual mots d’estructura semblant (*covards*, *forts*, *sords*, etc.) no han sofert el mateix canvi és que posseïen un singular en dental (*covard*, *fort*, *sord*, etc.) mentre que això no passava en el cas de *dimarts*, que no posseïa un singular **dimart*; com a prova de l’antiguitat de *dimats* en cat. occ., tenim doc. des del s. XIV i, a més, apareix en la rima dels refranys (“*dimats*, faves a *grapats*”). Notem la var. desafricada *dimàs* 190, freqüent en aquesta localitat.

Vet aquí una mostra més de la divisió en cat. or. i cat. occ., d’arrels antigues, amb l’excepció del pall. i rib. (veg. Veny, 1988 b).

